

Fikk advokatbrev etter TV-dokumentar

Flere leger har opplevd å få advokatbrev eller henvendelser fra firmaet NorChip før og etter at de uttalte seg i et Dok 2-program på TV 2 om testing for humant papillomavirus (HPV) på unge kvinner.

NorChip fikk ikke medhold i at TV 2 skulle ha brutt god presseskikk da de klaget dokumentaren inn for Pressens faglige utvalg (Pfu). Programmet utløste stor juridisk aktivitet fra NorChips side.

Legeforeningen er opptatt av den prinsipielle siden av saken. Terje Vigen, generalsekretær i Legeforeningen, frykter at fagpersoner vegrer seg for å delta i offentlige debatter hvis de blir møtt med advokater. Han mener at det er svært bekymringsfullt hvis det utøves juridisk press for å holde faglige synspunkter unna en debatt. Flere av dem som uttalte seg, opplevde å få e-post eller telefon fra NorChip og advokatene i forkant av at dokumentaren skulle på TV-skjermen. Én ble per e-post anmodet om å trekke uttalelsene sine. NorChip skrev at uttalelsene hans var egnet til å påføre NorChips omdømme stor skade, noe som igjen ville føre til økonomisk tap for selskapet. Vedkommende lege opplevde situasjonen som ubehagelig. En annen ble oppringt med argumentering for å få vedkommende til å endre mening, og en tredje fikk brev i etterkant av at programmet var sendt.

Søksmål

I enkelte av brevene ble det truet med søksmål om ikke opplysninger som NorChip hevder er feilaktige, ble rettet og beklaget. Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin, Legeforeningen og TV 2 var blant dem som fikk advokatbrev. Etter at Legeforeningen la ut en sak på nettsiden som refererte innholdet i TV-programmet og uttalelser fra Ole-Erik Iversen, en av legene som deltok i programmet, mottok foreningen også brev med krav om umiddelbar fjerning. Hvis ikke, ville NorChip vurdere å be om rettslig forføyning.

I TV-programmet settes det søkelys på at leger i økende grad har tatt i bruk NorChips HPV-test samtidig med celleprøve, og ofte på unge kvinner. Før 2005 ønsket ikke Sosial- og helsedirektoratet å ha nasjonale retningslinjer fordi etaten mente HPV-tester ikke skulle tas i forbindelse med screening. 1.7. 2005 kom det retningslinjer som sier at en test for humant papillomavirus (HPV) først anbefales når kvinnen er over 25 år og celleprøven er uklar eller unormal. Ifølge Ole-Erik Iversen er det snakk om store summer som det offentlige har dekket for tester på unge, friske kvinner, og for en test som ikke var validert for bruk i screening. Iversen sa i TV-programmet at selv om man i moderne

medisin har mange raffinerte tester, er det ikke alle tester som bør tas.

Opplysningsplikt

Terje Vigen mener det må være en del av ansvaret en har som lege, at faglige synspunkter som er gjennomdrøftet i miljøene også kommer frem i den offentlige debatt.

– Legeforeningen vil gi full støtte til at juridisk press ikke skal stanse folk i å uttale seg. Det er bare å håpe at fagpersoner ikke lar seg skremme av slike ting, sier han.

Kjell Salvesen, som var leder i Norsk gynekologisk forening da programmet gikk på TV, er også opptatt av det prinsipielle. Han sier at faglig uenighet med firmaer er uproblematisk, men han spør seg hvordan man skal få fagpersoner til å stille opp i debatter hvis det fører til press. Han tror reaksjonene kommer fordi firmaene vil anse at det er alvorlig for dem hvis fagmiljøene går imot noe de markedsfører.

– Som offentlig ansatt fagperson har man en opplysningsplikt, og det er viktig at fagpersoner stiller seg åpne for mediene. Mange i fagmiljøene kvier seg allerede for å stille opp i mediene, og hvis de da i tillegg får advokatbrev når de gjør det, kan det til slutt bli få røster fra fagmiljøet, sier Salvesen.

Støtte fra fagmiljøet

Ole-Erik Iversen fikk ikke selv advokatbrev i etterkant av programmet. Men han har opplevd det som vanskelig å forholde seg til NorChip. Han sier at han har fått henvendelser fra kolleger om at NorChip har gitt villedende omtale skriftlig og muntlig av ham, uten at han har fått gå dette i møte. NorChip har også trukket hans habilitet i saken i tvil på grunn av et styreverv han har i GenDia, et firma heleid av Rikshospitalet. Kjell Salvesen understreker at Iversen bare har uttrykt meninger som ikke anses for kontroversielle i fagmiljøene, og at han har hatt fagmiljøet bak seg.

Også Iversen er opptatt av det prinsipielle i at fagpersoner må kunne være med i debatter om viktige samfunnstemaer uten at det blir problemer. Han føler at kontakten med og erfaringene med NorChip både forut for og i etterkant av TV-programmet, har vært vanskelige, noe han ellers aldri har opplevd med farmasøytiske firma.

– En ting er å diskutere faglige uenigheter, men her opplevde jeg det som van-

skelig å føre en medisinskfaglig, klinisk vitenskapelig dialog. Jeg opplevde det som at firmaet har forsøkt å undergrave meg som fagperson i fagmiljøene. Hele saken ble også veldig tidkrevende, forteller han.

Ifølge Iversen uttalte han seg i programmet fordi det var bekymringer over HPV-temaet i fagmiljøet.

Cecilie Bakken

cecilie.bakken@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk

Ville imøtegå faktafeil

Geir Morland, daglig leder i NorChip, sier at firmaet ønsker en åpen debatt, men at de har brukt advokat fordi de ville imøtegå det de opplevde som faktafeil. NorChip fryktet det ville bli en medisinsk debatt på feil faktagrunnlag, som kunne føre til gale beslutninger som kunne koste menneskeliv, uttaler han. På spørsmål om hvorfor de ikke gikk inn på en fagperson til fagpersondiskusjon om det de opplevde som faktafeil, svarer han at de normalt i stor grad også gjør det.

– Men i dette tilfellet gjaldt det ikke medisinskfaglige, kliniskvitenskapelige vurderinger, men faktafeil. Dermed var det juridiske spørsmål som vi trengte bistand til, sier Morland.

– Men gikk dere ikke inn med advokater på et veldig tidlig tidspunkt?

– Nei, det var flere juridiske prosesser som måtte gå sin gang her.

– Fagpersoner kan føle at de ikke kan snakke åpent i debatter hvis de blir møtt med advokatbrev. Hva mener du om det?

– Vi er opptatt av at faktagrunnlaget er korrekt, og det vil jo de aller fleste fagpersoner også være opptatt av. Faglige vurderinger er ikke satt under press, sier Morland.

Cecilie Bakken

cecilie.bakken@legeforeningen.no
Avdeling for informasjon og helsepolitikk